

Atviras
Kodas
Lietuvai

Atvirieji standartai

Tomas Jonušas

Baigiamoji konferencija
"Atvirieji standartai ir atvirieji dokumentų
formatai savivaldybėse"

2005-05-20, Vilnius

Atviras kodas Lietuvai

- Visuomeninė organizacija, įsteigta 2003 m.
- Misija - skatinti atviro kodo programų naudojimą Lietuvoje
- Tikslai:
 - Skleisti ir populiarinti atvirojo kodo, laisvų programų idėją Lietuvoje
 - Užtikrinti nuolatinę galimybę vartotojui iš lietuviškų šaltinių gauti atviro kodo programas, atnaujinimus, mokymus ir paslaugas
 - Vienyti ir stiprinti atvirojo kodo programų profesionalų bendruomenę

Atviras
Kodas
Lietuvai

APIE PROJEKTĄ

- Atvirųjų duomenų mainų standartų naudojimo savivaldybėse pilotinis projektas
- Subsidijos suma: 25 800 EUR
- Paramos gavėjas: Visuomeninė organizacija „Atviras kodas Lietuvai“ (AKL)
- Projekto partneriai: Vilniaus miesto savivaldybė, Latvijos atvirojo kodo asociacija (LAKA)
- Projekto trukmė: 6 mėnesiai

PROJEKTO TIKSLAI

- Paruošti Vilniaus miesto savivaldybę atvirųjų standartų naudojimui elektroninės viešosios informacijos publikavimui
- Užtikrinti Vilniaus miesto gyventojams laisvą priejimą prie viešosios elektroninės informacijos nereikalaujant nuosavybinės programinės įrangos
- Gyventojams ir organizacijoms užtikrinti galimybę teikti elektroninius dokumentus vietos savivaldos institucijoms atvirais dokumentų formatais
- Sukurti ir įgyvendinti duomenų keitimosi naudojant atvirus dokumentų formatų standartus savivaldybėms bendraujant su gyventojais ir kitomis savivaldybėmis modelį, jį ištestuoti pilotiniame projekte Vilniaus miesto savivaldybėje ir skatinti diegti kitose savivaldybėse

REZULTATAI

- Vilniaus miesto savivaldybės svetainės puslapiai suderinti su W3C standartais, publikuojami atvirojo formato elektroniniai dokumentai
- Vilniaus miesto savivaldybės darbuotojai apmokyti, kaip rengti atvirojo formato elektroninius dokumentus bei konvertuoti uždarojo formato dokumentus į atvirojo formato
- Parengtas Atvirųjų standartų vartotojo vadovas (lietuvių ir latvių kalbomis) ir išplatintas Lietuvos ir Latvijos savivaldybėms
- Atvirųjų standartų vartotojo vadovas patalpintas internete viešajam naudojimui (lietuvių, latvių ir anglų kalbomis)

REZULTATAI

- Organizuoti seminarai Lietuvos ir Latvijos savivaldybių darbuotojams [balandžio-gegužės mėn.]
- Organizuotos baigiamosios konferencijos Lietuvoje ir Latvijoje supažindinant savivaldybių darbuotojus su projekto rezultatais [gegužės mėn.]
- Baltic IT&T ir kituose renginiuose pristatytos projekto veiklos ir rezultatai
- Parengtos rekomendacijos Lietuvos ir Latvijos Vyriausybių atstovams, Europos Komisijos IDABC programai

Testavimo rezultatai

- Ištestuota 60 Lietuvos savivaldybių svetainių
- Prienų rajono savivaldybės svetainė visiškai atitinka tarptautinius W3C standartus
- Mažiausiai klaidų svetainėse turi: Alytaus, Vilniaus, Kauno, Pakruojo rajonų, Druskininkų savivaldybės
- Dauguma savivaldybių publikuoja dokumentus DOC formatu, kai kurios – PDF, RTF, HTML
- Strateginiuose e-savivaldos dokumentuose techniniuose sprendimuose turi būti numatytas atitikimas tarptautiniams standartams
- Informacija turi būti pateikiama per tokias sąsajas, kad būtų laisvai prieinama paprastam vartotojui. Sąsajos turi veikti visuotinai priimtais standartais ir neturi reikalauti naudoti komercines programas.
- Reikalingos standartizuotos duomenų apsikeitimo procedūros ir protokolai

LR Vyriausybės nutarimas

- 2003-04-18 nutarimu Nr. 480 LR Vyriausybė patvirtino Bendruosius reikalavimus valstybės institucijų interneto svetainėms. Jų tikslas – sudaryti galimybes visuomenei gauti visą viešą su valstybės institucijomis ir jų vykdomomis funkcijomis susijusią informaciją internetu.
- 20p.: “Valstybės institucijų interneto svetainėse siūloma laikytis Pasaulinio interneto tinklo konsorciumo rekomendacijų, apibrėžiančių interneto tinklalapių modeliavimo kalbų naudojimą (žr.: <http://www.w3.org/TR>). Valstybės institucijų interneto svetainių peržiūrai negali būti reikalaujama specialios komercinės programinės įrangos. Dokumentai tinklalapiuose turi būti prieinami naudojant ir atvirus (aprašytus) duomenų failų formatus (HTML, PDF ir kt.) <...>”.

Kas yra standartas?

Kompetentingų organizacijų priimtas ir patvirtintas normatyvinis dokumentas, nustatantis produkcijos, technologinių procesų, metodų, sąvokų, simbolių arba kitų objektų privalomas normas, taisykles ir reikalavimus jiems, **siekiant optimalios tvarkos apibrėžtoje situacijoje; (TŽŽ)**

Standartas yra susitarimas

ATVIRAS STANDARTAS

- **ATVIRAS STANDARTAS** – viešai aprašytas, pasiekiamas, prieinamas. Jį bet kas gali laisvai naudoti, nagrinėti, naudotis.
- Atviri standartai skatina konkurenciją, technologijų tobulinimą ir sąlygoja kainų mažėjimą.
- A4 – standartinis rašomojo popieriaus lapas.
- **TCP/IP** (Transmission Control Protocol/Internet Protocol).
- **XML** (Extensible Markup Language).
- **SQL** (Structured Query Language).
- **X.509** – (Public Key Infrastructure).

UŽDARAS STANDARTAS

- **UŽDARAS STANDARTAS** – dažniausiai vieno gamintojo naudojamas standartas, kurio aprašymas nėra paskelbtas.
- Uždarais standartais siekiama apsaugoti investicijas, „pririšant“ vartotoją prie gamintojo.
- Nuo uždarų standartų gausos kenčia vartotojai.
- Uždari standartai neskatina konkurencijos, vartotojas papuola į „spąstus“, nebegali pakeisti tiekėjo. Tai sąlygoja aukštesnius kaštus.

Uždaryta - užrakinta

- Dokumentų mainai tarp institucijų vyksta nuosavybiniais uždariais „Microsoft“ korporacijos formatais.
- Lietuvoje veikiančios teisės aktų sistemos suderintos tik „Microsoft“ dokumentų formatais.
- e-valdžios paslaugomis besinaudojantys gyventojai **yra priversti** naudoti „Microsoft“ programinę įrangą (pavyzdys - www.vmi.lt).

Problemos esmė

***.doc *.xls *.ppt**

Šie dokumentų formatai yra „Microsoft“ nuosavybė.

- Programinės įrangos kūrėjai negali sukurti programinės įrangos, 100% suderinamos su uždaru formatu.
- Skatinamas, propaguojamas vieno gamintojo produktų naudojimas („lock in“).
- Neužtikrinamas laisvas priėjimas prie viešosios informacijos neturint „Microsoft“ produktų.

*“Informacija turi būti prieinama visiems,
neatsižvelgiant į tai, kokią programinę įrangą jis
naudoja. Žmogus neturi būti priverstas įsigyti
komercinę programinę įrangą, kad galėtų laisvai
prieiti prie viešos informacijos”.*

Erkki Liikanenas

Šiandien Lietuvoje

- Lokalizuojamas, verčiamas, diegiamas ir palaikomas biuro programų paketas „**OpenOffice**“
- Lokalizuojamas, verčiamas ir diegiamas Interneto programų rinkinys „**Mozilla**“
- Sukurta ir naudojama atvira lietuvių kalbos rašybos tikrinimo programa „**Ispell**“

Šiandien Lietuvoje

- Aplinkos ministerija:
 - 500 kompiuterių su „OpenOffice“ - sutaupyta apie 500.000 Lt
 - Iš viso AM žinyboje 2000 darbo vietų.
- Vilniaus apskrities viršininko administracija:
 - 40 kompiuterių su „SuSE Linux“ OS, OpenOffice, Mozilla, - sutaupyta apie 56.000 Lt
 - planuojama tęsti programų legalizavimą AK programų pagrindu.

Europos Komisija, IDA programa

IDA – Interchange of Data between Administrations

- **Atvirojo kodo apžvalga (Open Source Observatory) -**
<http://europa.eu.int/ISPO/ida/oso>.
- **Atviro kodo migravimo gairės (Open Source Migration Guidelines)–**
<http://europa.eu.int/ISPO/ida/jsps/index.jsp?fuseAction=showDocument&parent=news&documentID=1647>
- **Laisvų ir atvirojo kodo programų svetainė (Free and Open Source Software – F/OSS)–**
http://www.europa.eu.int/information_society/activities/opensource

Ką galime padaryti Lietuvoje?

1. Padėti vartotojams pasiekti viešą informaciją, net jei jie nenaudoja komercinių programų.
2. Užtikrinti vartotojams galimybę pateikti el. dokumentus valstybės institucijoms atvirais formatais.

Klausimai atsakymai

?

Ačiū

tomas@akl.lt; 210 4005